

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Cepljenje proti **H****P****V** v Sloveniji: rezultati v šolskem letu 2019/20 in izzivi v pandemiji COVID-19

Nadja Šinkovec Zorko, dr. med.
Dr. Veronika Učakar, dr. med.
Dr. Marta Grgič Vitek, dr. med.

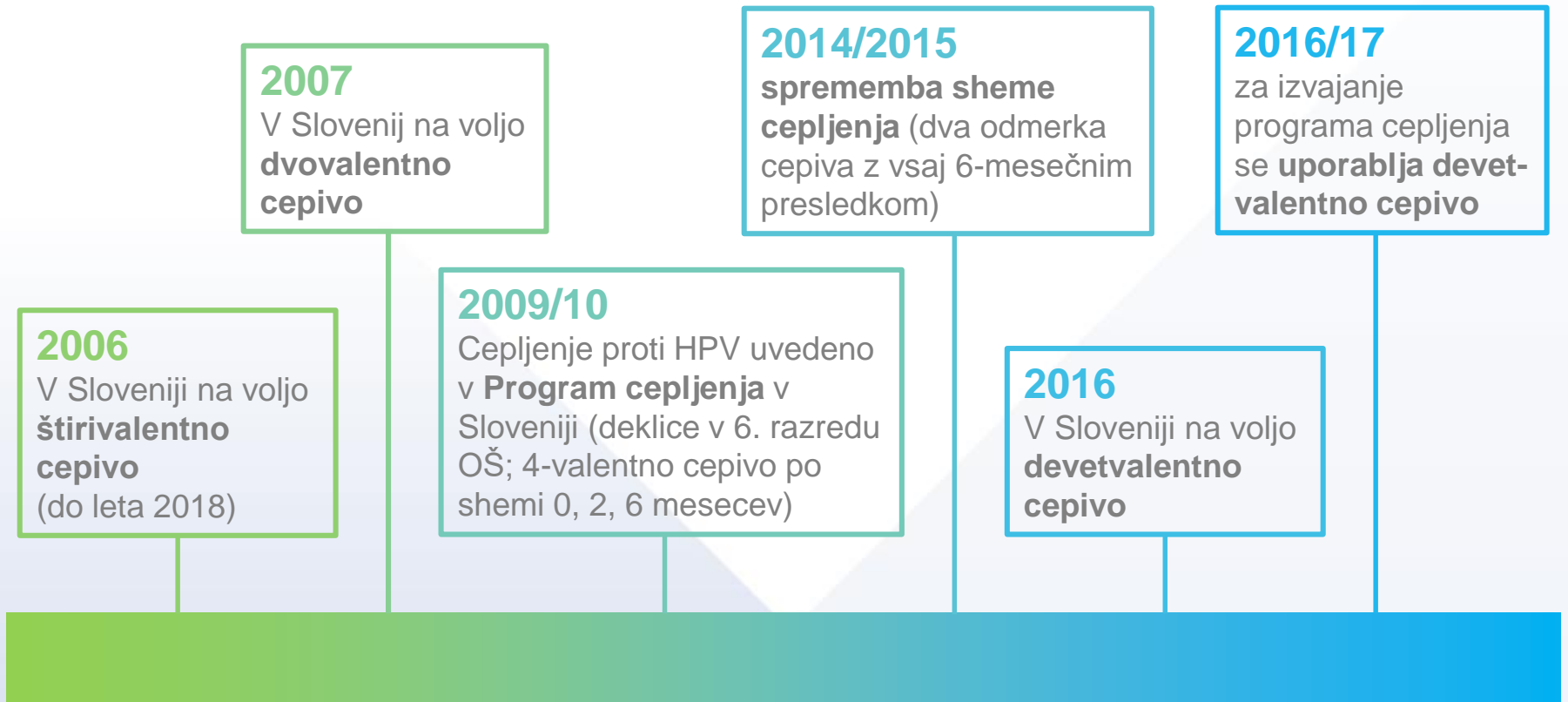
Strokovno srečanje HPV infekcije in pomen cepljenja, Ljubljana, 17.9.2020

HPV in rak materničnega vratu

- okužbe s HPV **najpogostejše spolno prenosljive okužbe**
- trajna okužba z enim od 12 visoko rizičnih (onkogenih) HPV lahko vodi v nastanek **raka materničnega vratu**
- visoko rizični HPV povzročajo **20-90 % raka anusa, vulve, vagine, penisa in ustnega dela žrela**
- nizko rizična HPV6 in HPV11 povzročata **> 90 % anogenitalnih bradavic**

- V Sloveniji za rakom materničnega vratu letno zboli okoli **120 žensk** (v zadnjih dveh letih manj – l. 2017 85, l. 2018 106 novih primerov RMV);
- Za izjemo od drugih rakov, se rak materničnega vratu pojavlja pri mlajših ženskah, v rodni dobi;
- Zaradi raka materničnega vratu pri nas **umre 40-50 žensk letno**;
- Letno se v Sloveniji **operativno zdravi preko 1.500 žensk**, pri katerih so bile odkrite predrakave spremembe, ki so posledica trajne okužbe z enim od visokorizičnih HPV.

Cepljenje proti HPV v Sloveniji

Program cepljenja in zaščite z zdravili 2020

2. cepljenje in zaščita s specifičnimi imunoglobulini za učence, dijake in študente za šolsko leto 2020/21 ter druge mlade odrasle do dopolnjenega 26. leta starosti

2.1.6 Cepljenje proti okužbam s humanimi papilomavirusi (HPV)

- Cepljenje se izvaja ob sistematičnem pregledu pri deklicah, ki v šolskem letu 2020/21 obiskujejo 6. razred osnovne šole.
- Cepljenje se opravi tudi pri tistih, ki so obiskovale 6. razred v šolskem letu 2009/10 ali kasneje in še niso bile cepljene (zamudnice).
- Cepljenje se opravi s številom odmerkov glede na starost ob začetku cepljenja (za mlajše od 15 let sta dovolj dva odmerka s presledkom najmanj 6 mesecev, za starejše so potrebni 3 odmerki po shemi 0,2,6).

Cepljenje proti HPV, opredeljeno v točki 2.1.6, se plača iz sredstev OZZ.

Cepljenje „zamudnic“ proti HPV

Zamudnice za cepljenje proti HPV so dekleta, ki so obiskovale 6. razred v šolskem letu 2009/10 ali kasneje in še niso bile cepljene proti HPV.

Če se dekle za cepljenje odloči **po 15. letu starosti, privolitev staršev ni potrebna.**

Izvajalci cepljenja proti HPV:

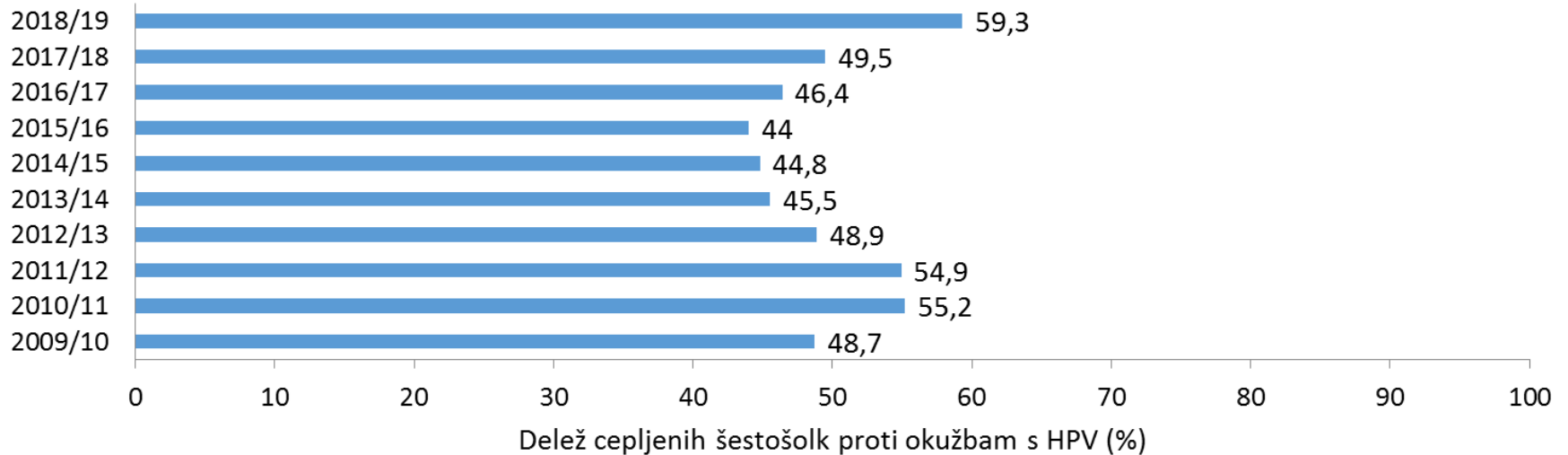
Vsa rutinska cepljenja praviloma opravljajo pediatri in šolski zdravniki (tudi študentski zdravniki), enako velja tudi za cepljenje zamudnic, ki se lahko opravi ob prvem naslednjem sistematičnem pregledu ali po dogovoru z zdravnikom.

Cepijo lahko tudi drugi zdravniki.

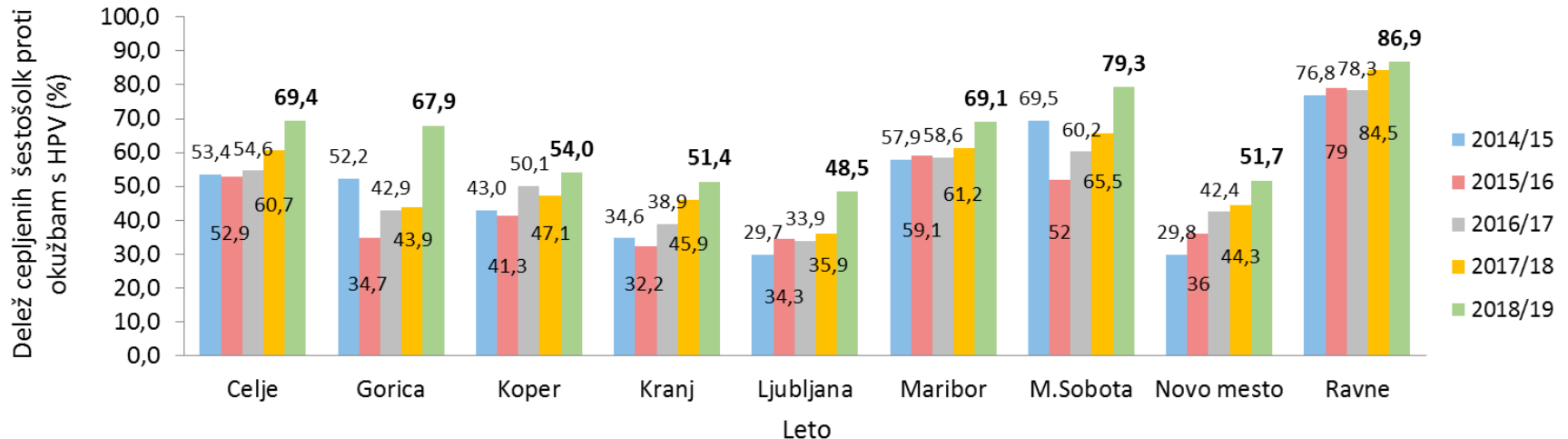

Precepljenost šestošolk proti HPV v Sloveniji

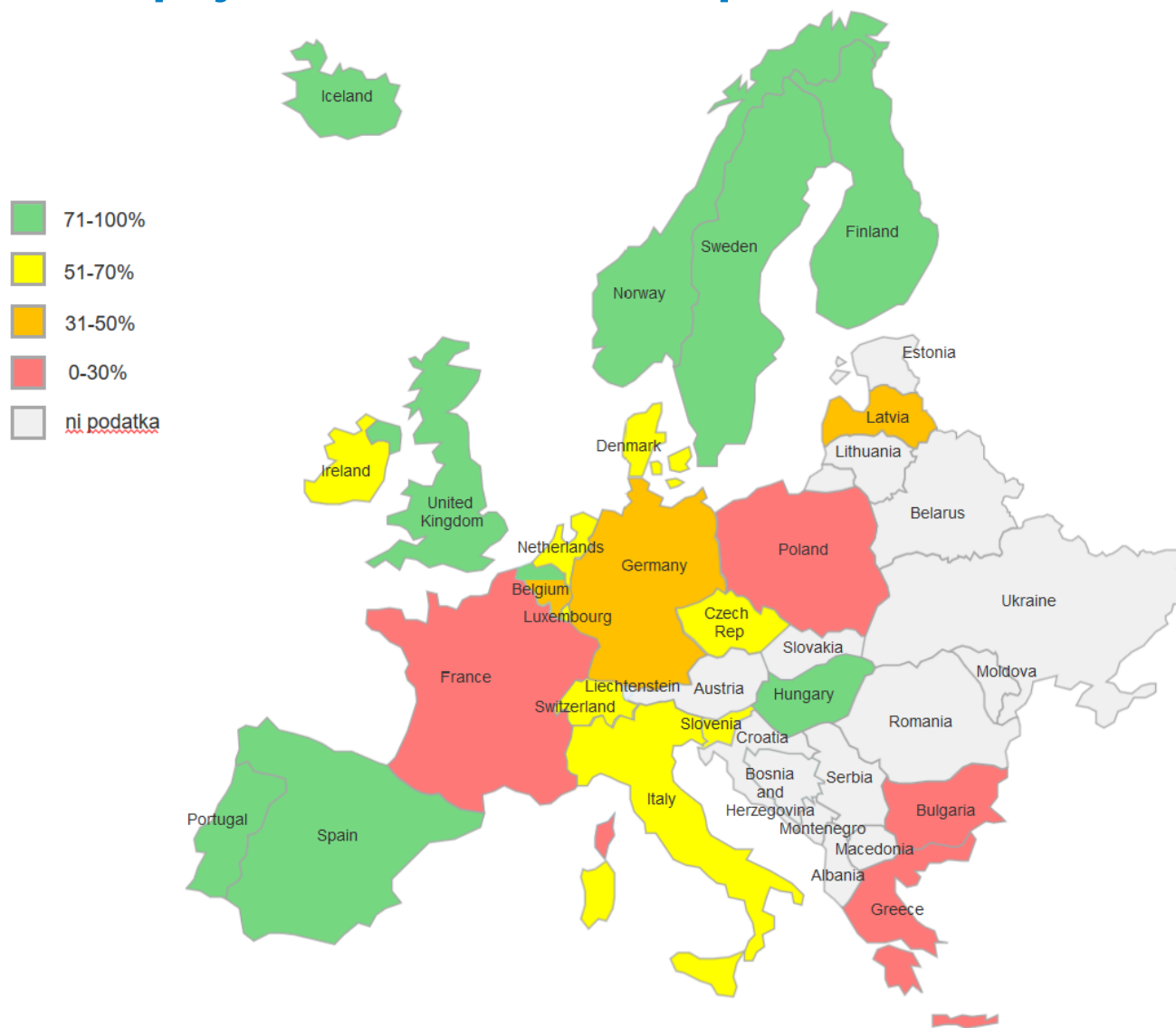
Precepljenost (%) proti HPV - deklice 6. razred, Slovenija

Precepljenost (%) proti HPV po regijah - deklice 6. razred, Slovenija

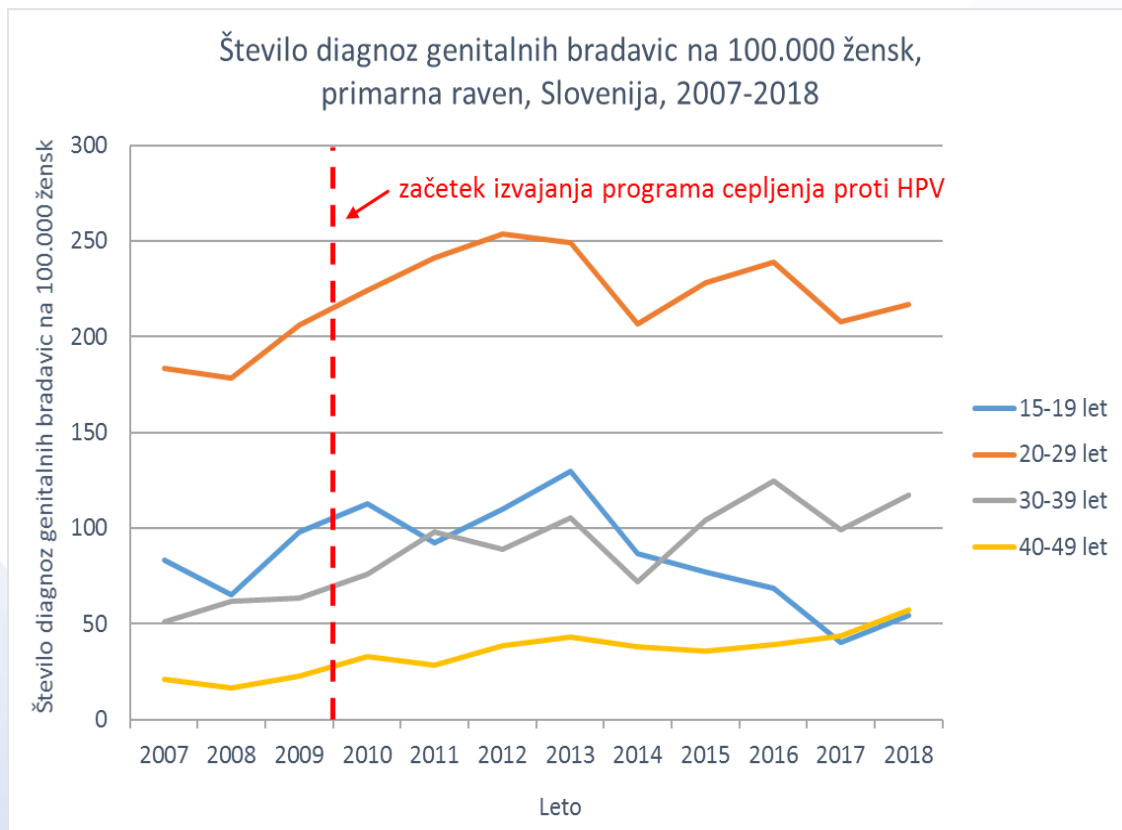
Precepljenost deklet proti HPV v Evropi

Uspešnost programa cepljenja proti HPV

Uspešnost programov v svetu se kaže kot:

- ↓ pogostosti okužb s HPV v populaciji mladih (*v Sloveniji nimamo vzpostavljenega rednega spremljanja*)
- ↓ pojavnosti genitalnih bradavic pri mladih ženskah in moških
- ↓ pojavnosti predrakavih sprememb MV (*v Sloveniji so prve generacije deklet, vključenih v program cepljenja proti HPV, pričele s programom ZORA*)
- prvi podatki o uspešnosti cepljenja pri preprečevanju s HPV povezanih rakov pri ženskah

Vir: ZUBSTAT

Varnost cepljenja proti HPV

- Do sedaj po svetu razdeljenih več kot 270 milijonov odmerkov teh cepiv (WHO, 2017).
- V Sloveniji je bilo v obdobju 2009 do 2019:
 - razdeljenih več kot **160.000 odmerkov** cepiva proti HPV;
 - v Register neželenih učinkov po cepljenju v tem obdobju prejeli **187 prijav neželenih učinkov** po cepljenju proti HPV.
- Neželeni učinki: najpogosteje lokalne reakcije na mestu cepljenja in zmerno povišana telesna temperatura, slabost, glavobol, utrujenost in omedlevica.

Neželeni učinki po cepljenju proti HPV, 2009 – 2019, Slovenija

Leto	Razdeljeni odmerki cepiva proti HPV	Število prijav NU
2009	14.577	13
2010	20.530	31
2011	17.973	18
2012	15.371	32
2013	13.957	14
2014	11.047	23
2015	8.857	8
2016	10.709	9
2017	10.646	14
2018	17.699	15
2019	22.160*	10**

- Skoraj vsako leto prijavljen kakšen resen NU (hospitalizacija zaradi omedlevice, glavobola, slabosti..., večinoma eno-dnevno opazovanje).
- O resnejših neželenih učinkih, kot so anafilaktična reakcija in šok niso poročali.
- Vsi NU so izzveneli v nekaj dneh brez posledic.

Cepljenje dečkov proti HPV

- Preprečuje okužbe z genotipi HPV, ki lahko povzročijo raka zadnjika, penisa, ustnega dela žrela in genitalne bradavice.
- Posredno zaščiti ženske, ker cepljenje zmanjša možnost prenosa okužbe.

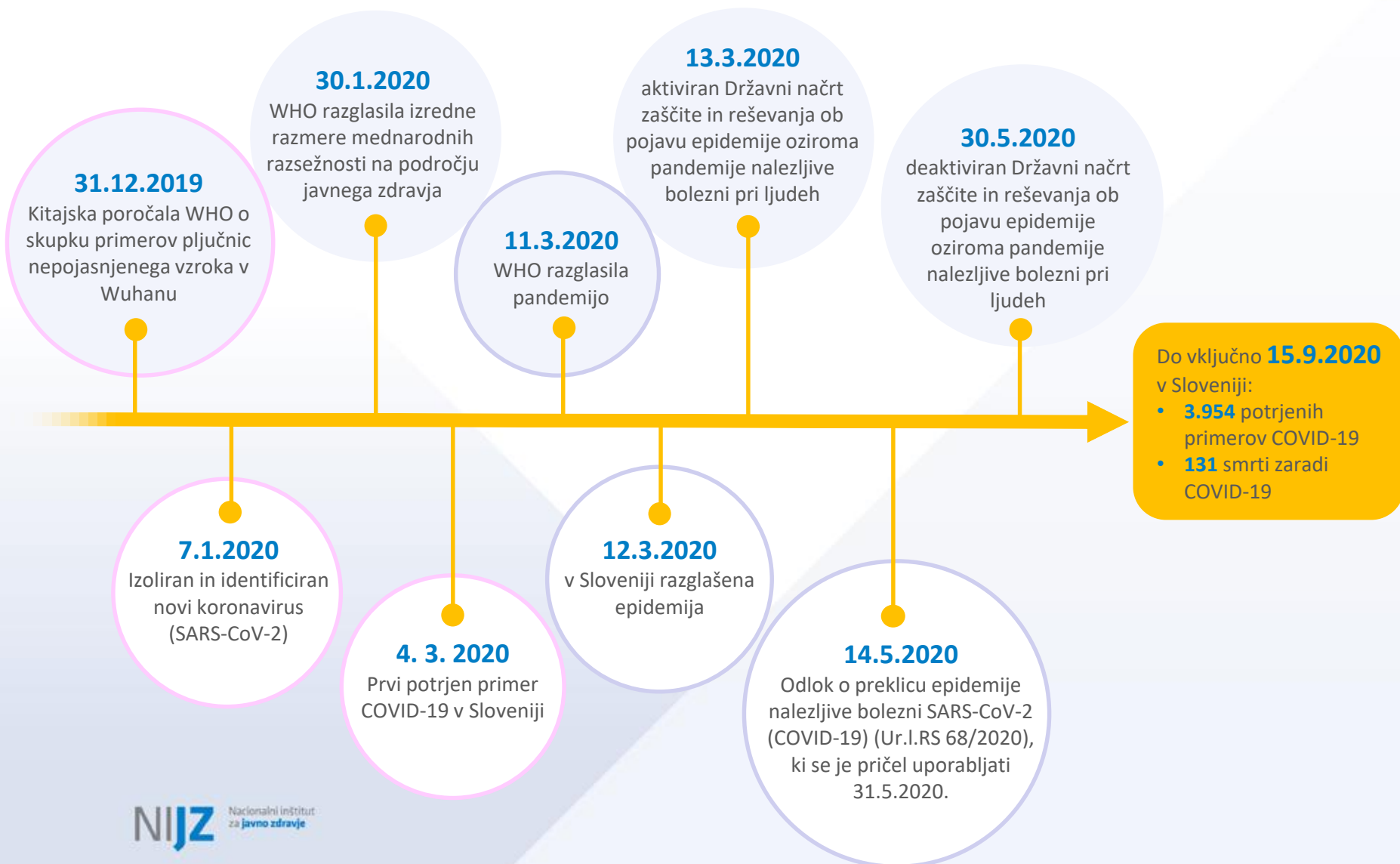
- V Sloveniji zaenkrat možno samoplačniško cepljenje od 9. leta dalje za dečke in moške.
- Maja 2019 poslan **predlog širitve nacionalnega programa cepljenja s cepljenjem proti okužbam s HPV za dečke** na Zdravstveni svet.
- **Marca 2020 smo prejeli prošnjo za dopolnitev vloge s strani Zdravstvenega sveta. Dopolnjeno vlogo smo junija 2020 poslali na Zdravstveni svet.**
- Ko bo predlog potrjen s strani Zdravstvenega sveta in ko bodo zagotovljena finančna sredstva s strani ZZZS, bo tudi za dečke na voljo cepljenje proti HPV na stroške OZZ (tako kot pri deklicah).

Cepljenje po spolu proti HPV v Evropi

IZZIVI V PANDEMIJI COVID-19

Pandemija COVID-19

Spremenjeno delovanje zdravstva v pandemiji COVID-19

- **11. marec 2020** - Odredba o začasnih ukrepih za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) (Ur.l.18/20, 22/20) – veljavna do 20.3.2020
- **20. marca 2020** - Odlok o začasnih ukrepih na področju zdravstvene dejavnosti zaradi zaježitve in obvladovanja epidemije COVID-19 (Ur.l.RS 32/20, 40/20, 49/20, 65/20) – preneha veljati 9.5.2020

- 11.3.2020 se je **prekinilo izvajanje preventivnih zdravstvenih storitev pri vseh izvajalcih zdravstvene dejavnosti**
- 16.3.2020 so se odpovedali vsi specialistični pregledi in operativni posegi, razen zdravstvenih storitev, označenih s stopnjo nujnosti nujno in zelo hitro, onkoloških storitev in obravnave nosečnic

Cepljenje v pandemiji COVID-19

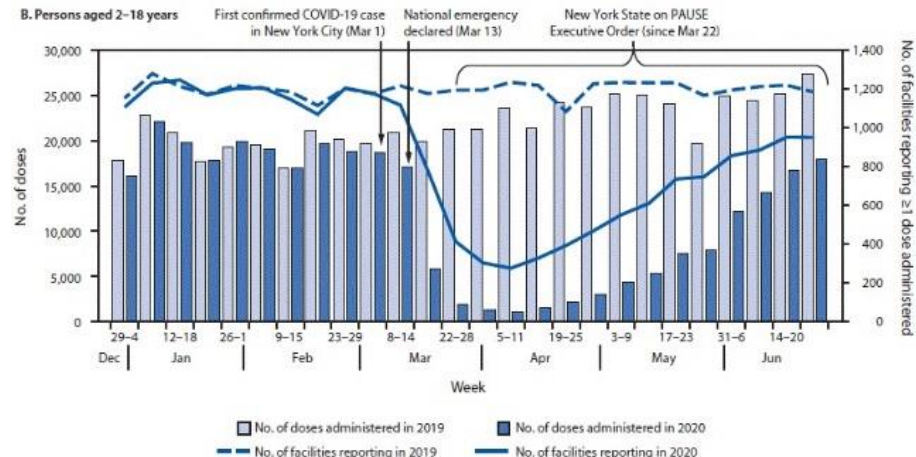
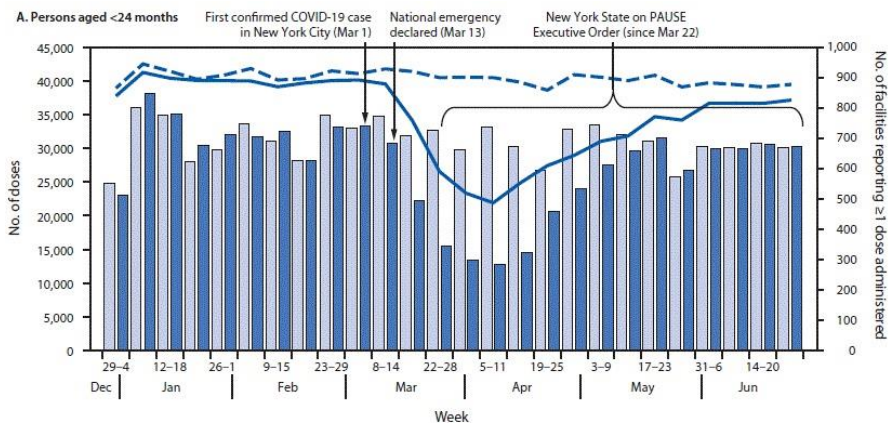
- 22. marec 2020 - 3. korespondenčna seja RSK za pediatrijo
 - cepljenje za krajše obdobje prekinjeno (načrtovano 14 do 21 dni) - preventivni programi oz. cepljenje se lahko izvaja le tam, kje je OVO dovolj in je zagotovljena prostorska ločitev okuženih in zdravih.
- 16. april 2020 - 6. korespondenčna seja RSK za pediatrijo
 - prioriteto izvajanje sistematskih pregledov in cepljenja dojenčkov, preventivnih pregledov pred vstopom v šolo s cepljenjem z drugim odmerkom proti OMR ter s prvim odmerkom proti HepB ter sistematskih pregledov pri treh letih s cepljenjem proti KME. Drugi odmerek HepB in HPV ter 5. odmerek DiTePer se izvede, če je možno, lahko pa se odloži na september)
- Priporočila ambulantam za cepljenje v času pandemije COVID-19
<https://www.nijz.si/sl/koronavirus-zdravstveni-delavci#priporocila-ambulantam-za-cepljenje-v-casu-pandemije-covid-19>

Priporočila ambulantam za cepljenje v času pandemije COVID-19

Cepljenje je varen in učinkovit način zaščite pred nekaterimi nalezljivimi boleznimi. Izvajanje programa cepljenja v času pandemije je pomembno za zagotavljanje visoke precejnosti populacije, s čimer lahko preprečimo širjenje bolezni, ki jih preprečujemo s cepljenjem in zmanjšamo verjetnost izbruhov teh bolezni. Ob izvajanju programa cepljenja v času pandemije priporočamo upoštevanje naslednjih navodil:

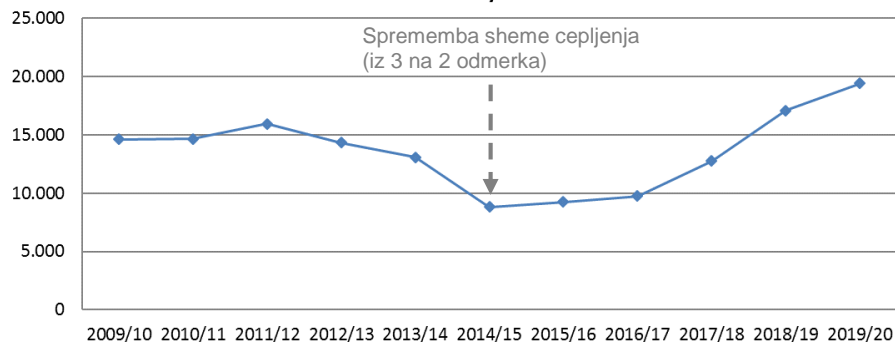
NAROČANJE PACIENTOV

- Poteka naj izključno preko e-pošte in po telefonu. Dan pred načrtovanim cepljenjem medicinsko osebo opravi telefonski pogovor z naročenim pacientom ali staršem oz. skrbnikom naročenega pacienta. Vpraša se ali ima pacient ali starš oz. skrbnik naročenega pacienta, ki bo otroka pripeljal na cepljenje, kakšne simptome akutne okužbe dihal in ali je bil v tesnem stiku z osebo s potrjenim COVID-19 ali osebo z akutno okužbo dihal:
 - Če ima pacient ali spremljevalec, simptome akutne okužbe dihal, poseg prestavimo za 14 dni in predhodno ponovno opravimo telefonski pogovor.
 - Če JE bil pacient ali spremljevalec v zadnjih 14 dneh v tesnem stiku z osebo s potrjenim COVID-19 ali osebo z akutno okužbo dihal (npr. ima akutno okužbo dihal član s skupnega gospodinjstva), poseg prestavimo za 7 dni in nato ponovno predhodno opravimo telefonski pogovor.
 - Če JE pacient in spremljevalec zdrav in v zadnjih 14 dneh NI bil v tesnem stiku z osebo s potrjenim COVID-19 ali osebo z akutno okužbo dihal, lahko naslednji dan pride na cepljenje; z njim pred samim cepljenjem opravimo enak pogovor kot po telefonu, da izključimo možnost okužbe s SARS-CoV-2.
- Pacientom (večinam otrokom ali odraslim) in njihovim spremljevalcem se svetuje:
 - V primeru, da je pacient v času, ki je minil od telefonskega pogovora do prihoda na cepljenje, dobil znake akutne okužbe dihal, naj **NE** prihaja na cepljenje in o tem pisno po e-pošti ali ustno po telefonu obvesti izvajalca cepljenja.
 - Naj si pacienti pred vstopom v stavbo, kjer izvajajo cepljenje, nadevajo zaščitno masko za enkratno uporabo (dojenčeka se lahko zaščiti s tetra plenic).
 - Naj si pacient takoj po vstopu v stavbo, kjer izvajajo cepljenje, razkrije roke.
 - V čakalnici naj pacienti upoštevaajo medosebno varnostno razdaljo (najmanj 1,5 m).
 - Paciente se vnaprej opozori naj se ne dotikajo oči, nosu in ust.

Kolikšen bo vpliv pandemije COVID-19 na precepljenost proti HPV v SLO?

Št. izdanih odmerkov ZZS cepiva proti okužbam s HPV, Slovenija, 2009/10 - 2019/20

WHO and UNICEF warn of a decline in vaccinations during COVID-19

Fewer childhood vaccines have been given during the COVID-19 pandemic*

To avoid outbreaks of vaccine-preventable diseases and keep children protected, **vaccinations and well-child visits are essential**

*Compared with January-April, 2019

CDC.GOV bit.ly/MMWR5820 MMWR

HPV gradiva na spletni strani NIJZ

<https://www.nijz.si/sl/cepljenje-proti-okuzbam-s-humanimi-papilomavirusi>

[Najpogostejša vprašanja in odgovori o okužbi s HPV, raku materničnega vratu in cepljenju proti HPV](#)

Letak za starše z izjavo in obvestilo o sistematskem pregledu

Obvestilo staršem o sistematskem pregledu v 6. razredu OŠ in cepljenju proti okužbam s HPV ter letak za cepljenje proti HPV z izjavo o privolitvi.

[Obvestilo o sistematskem pregledu](#)

[Letak za starše s privolitveno izjavo za cepljenje](#)

Letak za dekleta - Cepljenje proti okužbam s HPV

[Letak o cepljenju proti HPV](#)

Predstavitev za starše

08.09.2020

Predavanje za starše na prosojnicah o boleznih, ki jih povzroča okužba s HPV pri ženskah in preprečevanje s cepljenjem.

[Predstavitev za starše \(šolsko leto 2020/2021\)](#)

Precepljenost deklic, ki obiskujejo 6. razred OŠ

09.09.2020

Informacija o deležu cepljenih v okviru rutinskega cepljenja deklic v 6. razredu OŠ z dvema oziroma tremi odmerki cepiva proti HPV.

[Šolska leta 2009/10 - 2018/19](#)

[O varnosti cepljenja proti HPV](#)

za varnejše in učinkovitejše
zdravstvene storitve.

PODATKOVNI PORTAL

Dostop do zdravstvenih statističnih
podatkov iz različnih virov na enem
mestu. +

NIJZ AMBULANTE

Antirabična obravnava, preventivna
cepljenja in obravnava potnikov
pred potovanji. +

ZDRAVJE V OBČINI

Zdravje v občini predstavlja nov vir
informacij o ključnih kazalnikih
zdravja v slovenskem prostoru. +

OZNAKE

informatična pohlaščanka

HVALA ZA POZORNOST!

